

ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ**DETERMINING TEACHERS' LIFELONG LEARNING COMPETENCIES**Kenan KILIÇASLAN¹, Rabia AKSOY², Nermin CEYLAN ÇUHA³**Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri****Makale Bilgileri****Geliş Tarihi**

16.03.2022

Kabul Tarihi

01.04.2022

Anahtar KelimelerÖğretmen, yaşam
boyu, öğrenme**Özet**

Yaşam boyu öğrenenlerin yetiştirilmesinde topluma rol model olması beklenen öğretmenlerin eğitim süreci üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Çünkü eğitim programları ne kadar iyi hazırlanırsa ve pedagojik etkinlik nasıl düşünülürse sürekli öğrenme becerisine sahip olmayan bir öğretmen bilgi çağına yetişemeyecek, ona uyum sağlayamayacaktır. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerisine ve yeterliliğine sahip olmaları, beklenen “toplumsal değişim aracı” rolünü etkin bir şekilde yerine getirebilecekleri anlamına gelir. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla İstanbul’un Maltepe ve Pendik ilçelerinde görev yapan 10 öğretmen ile mülakat görüşmesi yapılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin bilgilerinin ve farkındalıklarının yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Article Info**Received**

16.03.2022

Accepted

01.04.2022

KeywordsTeacher,
lifelong, learning**Abstract**

Teachers, who are expected to be role models for the society in raising lifelong learners, have important effects on the education process. Because no matter how well the educational programs are prepared and how the pedagogical activity is thought, a teacher who does not have continuous learning skills will not be able to keep up with and adapt to the information age. The fact that teachers have lifelong learning skills and competence means that they can effectively fulfill the expected role of "social change agent". In order to determine the qualifications of teachers regarding lifelong learning, interview interviews were conducted with 10 teachers working in Maltepe and Pendik districts of Istanbul. As a result of the interviews, it was concluded that teachers' knowledge and awareness of lifelong learning were sufficient.

1. GİRİŞ

Öğrenme, önceden belirlenmiş ilkelere göre insanların davranışlarında belirli gelişmelere yol açan bir dizi planlı etkidir. Eğitim; bireylerin kişisel yaşamı boyunca kasıtlı olarak davranışını değiştirme sürecidir. Eğitim, toplumun yaratıcı ve üretken potansiyelini artırmak için en etkili araçtır, insanlara becerilerini geliştirme fırsatı verir, sosyal adalet ve fırsat eşitliği ilkelerinin uygulanmasını teşvik eder. 2000’li yıllarda eğitim sadece bilgiyi değil, bir yaşam biçimini şekillendirmeye yönelik tüm eylemleri içermektedir. Çevre, kişilerin becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimlerle sağlanmaktadır (Karataş, 2013: 5).

¹ Serpil Şahinoğlu Anaokulu, İstanbul, e-mail: kilicaslankenan@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6861-5621 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

² Maltepe Sevgi Anaokulu, il, e-mail: rabia_sanal@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4618-7803

³ Serpil Şahinoğlu Anaokulu, il, e-mail: nerser84@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-9112-9488

Yaşam boyu öğrenme, insanlığın başlangıcından beri var olan ve önemi azalmak yerine artan bir kavramdır. İnsan doğduğu andan itibaren yaşam boyu eğitime ihtiyaç duyar ve bu ihtiyacı karşılamak için her çağın koşullarına uygun çeşitli yöntemler geliştirilmiştir (Ünal, 2006: 2). Bireysel, sosyal, kültürel, ekonomik ve özel üretim anlayışıyla insanların ilgi alanlarını belirleyerek yaşam boyu öğrenme; yaşamları boyunca bilgi, beceri, tutum, davranış ve yetkinliklerini geliştirmek için katıldıkları örgün ve yaygın öğrenme etkinliklerinin ve yaşam boyu öğrenmenin kanıtıdır.

Toplum geliştikçe, üyelerinin öğreneceği bilgi, beceri ve tutumlar gelişecek, çoğalacak ve daha karmaşık hale gelecektir. Gelişmiş toplumlarda, ilkel toplumlara bakarsanız, toplum üyelerinin beklenti ve talepleri daha yüksektir. Bu toplumun üyeleri, insanların değiş tokuş ettiği beklenti ve arzuların davranışa dönüştürülebilmesi ve gerçekleştirilebilmesi için amaçlarına göre öğrenmek ister (Kıran, 2008: 38). İnsanlara, yaşadıkları toplumdaki ekonomik, kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişmelerden ve değişikliklerden kaynaklanan bilgi ve becerileri kazandırmak, okuryazarlık düzeylerini artırmak, sosyalleşmelerine yardımcı olmak, davranışlarını verimliliğe yönlendirmek, eşitlik sağlamak fırsat ve ortaya çıkan sorunları çözmelerine yardımcı olmaktır (Tanır, 2006: 13).

Eğitim ve öğretim faaliyetleri, yararlanıcıların ulusal çıkarlar doğrultusunda topluma yeniden kazandırılmasına yönelik çalışmalar temelinde yürütülmektedir. Yaşam boyu öğrenmenin insanların istihdam edilebilirliği üzerindeki etkisi, zamanımızın değişikliklerine uyum sağlamak için esastır. Yaşam boyu öğrenmeye ek olarak, her iki küresel değişim de insanlara örgün eğitimi tamamladıktan sonra yeni beceriler edinme ve becerilerini yükseltme açısından eğitimlerine devam etme fırsatı sunmaktadır. Yaşam Boyu Öğrenme Programı, ilkokul ve ortaokul öğrencilerinden yetişkinlere, ilkokul öğrencilerinden üniversite öğrencilerine, temel becerilere ihtiyaç duyanlardan eğitim profesyonellerine kadar herkes için eğitim ve öğrenimin gelişimi için fırsatlar sunmaktadır. Bu anlamda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik eğilimlerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma ileride yapılacak araştırmalara ışık tutacaktır.

2.1. Yaşam Boyu Öğrenmenin Tarihsel Gelişimi

Yaşamın her aşamasında insanın sürekli gelişimini vurgulayan yaşam boyu öğrenme fikri; tarih boyunca birçok düşünür tarafından dile getirilmiştir ve yeni bir kavram değildir (Nuissl ve Przybylska, 2016). Sürekli öğrenen, gelişen, güncelleyen ve yeni bilgiler üreten insanlara duyulan ihtiyaç ve tarihsel süreç içerisinde yaşanan değişim ve geçişler, yaşam

boyu öğrenme kavramını ortaya çıkarmıştır. Özellikle bilgi teknolojilerindeki değişimler ve bu teknolojilerin kullanım alanlarının genişlemesi, kısa sürede daha fazla bilginin üretilmesini mümkün kılmaktadır. Bu kadar hızlı bir bilgi üretiminden sonra insanlar sürekli olarak değişimlere ayak uydurmayı öğrenmek zorundadırlar (Yıldırım, 2015: 5).

Yaşam boyu öğrenmeye öncelikle 20. yüzyılın başlarında "John Dewey, Eduard Lindemann ve Basil Yeaxle tarafından, bunun günlük yaşamın sürekli bir boyutu olduğunun kavranmasından esinlenerek" değerlendirilmiştir (Ersoy ve Yılmaz, 2009). Yaşam boyu öğrenmeye olan ilginin özellikle 1970'li yıllardan itibaren artmasıyla birlikte UNESCO; yaşam boyu öğrenmeye ilişkin söylemlerin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Faure'nin "Öğrenmeyi Öğrenmek" başlıklı 1972 tarihli raporu, eğitimin artık bir elitin ayrıcalığı ya da sadece bir yaş grubunun bir unsuru olmadığını belirtir. Aynı raporda eğitimin önemi hem evrensel hem de yaşam boyu olmalıdır (Faure vd., 1972).

Planlı bir ekonomik yapıya sahip olan Avrupa Birliği, 1990'lı yıllarda epeyce proje ortaya koydu. "Yeşil Bülten" in yayımlanmasıyla işsizlik karşısında mesleki eğitimin sürdürülmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca eğitim, ekonomik rekabette önemli bir faktör olarak görüldüğünden, 1995 yılında Öğrenen Topluma Doğru adlı bir çalışma yayınlanmıştır. Komisyonun kararı ile bir sonraki yıl "Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Yılı" ilan edilmiştir. Daha sonra Avrupa Birliği, Socrates I Programını (1995–1999) uygulamış ve Lizbon Stratejilerinin amaçlarına uygun olarak Socrates II Programını (2000–2006) sürdürmüştür (Akbaş ve Özdemir, 2002). 2000 yılında, Lizbon'daki Avrupa Konseyi, yaşam boyu öğrenmenin önemini vurgulayarak, Avrupa'yı dünyadaki en rekabetçi ve bilgiye dayalı toplumu yaratma stratejisinde kilit bir unsur olarak tanımlamıştır. 2000 yılında gerçekleştirilen toplantı önemli bir dönüm noktasıdır çünkü sonraki yıllarda ilerleme kaydedilen durumları değerlendirmek için toplantılar yapılacaktır. Gelenek haline gelen bu toplantılarda "yaşam boyu öğrenme" adı da yer almıştır (Akbaş ve Özdemir, 2002).

Türkiye açısından bakıldığında, yaşam boyu öğrenme kavramının yeni olmadığı açıktır. 2000'li yıllarda bilginin öneminin farkına varılmasıyla yaşam boyu öğrenme daha fazla önem kazanmıştır. Bu bağlamda; "9. Kalkınma planı" ışığında "2009- 2013 dönemi Yaşam Boyu Öğrenme Strateji Belgesi" hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretimle ilgili birçok konuyu kapsayan yürütülen faaliyetlerle ilgili olarak kurum ve kuruluşlar tarafından on altı öncelik ve altmış sekiz önlem hayata geçirilmiştir. Belgede belirlenen öncelikler ve önlemler periyodik olarak iletilmiş ve "Mesleki Eğitim Kurulu"na sunulmuştur. Sonraki dönemlerde hayat boyu

öğrenme sisteminin devam ettirilmesi ve düzenli bir yapıya kavuşturulması planlanmaktadır (MEB, 2014).

“2014-2018 Yaşam Boyu Öğrenme Strateji ve Eylem Planı’nın” hazırlanması aşamasında: “Onuncu Kalkınma Planı, Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı,” “İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı,” “KOBİ Stratejisi Eylem Planı,” “Millî Eğitim Şura Kararları,” bazı “AB ülkelerine ait Yaşam Boyu Öğrenme Strateji Belgeleri ve Avrupa Komisyonu Yetişkin Eğitimi Gündemi” gibi ilgili kurum ve kuruluşlardan yararlanılmıştır. Bu belgede;

- Toplumda bir yaşam boyu öğrenme ve farkındalık kültürü yaratmak,
- Yaşam boyu öğrenme fırsatlarını genişletmek ve sunmak,
- Yaşam boyu öğrenme fırsatlarına erişimi genişletmek,
- Yaşam boyu rehberlik ve danışmanlık sistemi geliştirmek,
- Önceki öğrenmeyi tanımak için sistemin iyileştirilmesi,
- İyileştirilmiş yaşam boyu öğrenme izleme ve değerlendirme sistem geliştirilmesi önceliklerine yer verilmiştir.

"Nitelikli insan ve güçlü toplum" felsefesiyle hazırlanan onuncu kalkınma planı, Türkiye'nin kalkınması için yaşam boyu öğrenmenin önemine vurgu yapmıştır. Genel olarak yaşam boyu öğrenme ile; farklı eğitim ve yaştaki kişileri işe almanın yanı sıra sosyo-kültürel gelişimlerini de sağlamayı amaçlar. İnsanların yaşam boyu öğrenme bilincini artırarak bunu başarmak için; nihai hedef, “bireyi öğrenmekten toplumu ve Türkiye'yi öğrenmeye” geçişi sağlamaktır (MEB, 2014).

2.1.1. Yaşam Boyu Öğrenmenin Amacı

En genel anlamıyla yaşam boyu öğrenme, öğrenmenin yaşamın tüm aşamalarına yayılmasını vurgulayan ve kişinin yaşamı boyunca potansiyel ve yetkinliklerinin gelişmesini sağlayan bir süreçtir. Bu doğrultuda yaşam boyu öğrenme, “sosyalleşmeyi, aktif vatandaşlığı ve kişisel gelişimi, rekabet gücünü ve istihdamı” artırarak devam etmektedir (Diker Coşkun ve Demirel, 2012: 109). Yaşam boyu öğrenme bireylerin, bilgiyi araştırmasına ve incelemesine önem vermektedir. Bu doğrultuda bilimsel ve teknolojik gelişmeyi ön planda tutan toplumlarla uyumlu olmayı ve sosyo-ekonomik hayatın tüm dönemlerine etkin katılımı sağlamayı amaçlar (MEB, 2009).

Yaşam boyu öğrenme, bireyi aktif olarak eğitmek kadar toplumda birlik ve beraberliği sağlamayı da amaçlar. Yaşam boyu öğrenmenin temel amaçlarından biri, kendini sürekli

geliştiren ve gelişimini sağlayan, öğrenmenin yaşam boyu devam etmesini sağlayan, öğrenmenin ve öğrenmenin olduğu tüm ortamlarda iş birliği yaparak insanlara bu sürekliliğin bilincini aşılayan aktif ve katılımcı insan vatandaşları yaratmaktır (Göksan vd., 2009: 150). Bu nedenle bireysel özgüvenle hayatın anlamını yeniden düşünebilen ve bundan keyif alabilen bir toplum hedeflenmektedir (DPT, 2001: 12).

Yaşam boyu öğrenmenin amaçları üç ana alanda gruplandırılabilir: (Chapman ve Aspin, 1997). Bunlar; niteliği yüksek işgücü oluşturmak, kişisel gelişimi sağlamak ve daha güçlü bir toplum oluşturmaktır. Ayrıca bu unsurlar arasındaki etkileşimin yaşam boyu öğrenmeyi teşvik ettiğini belirtmişlerdir. Chapman ve Aspin (1997) yaşam boyu öğrenme sürecinin okul öncesi dönemde başladığını, zorunlu eğitim ve sonrasında devam ettiğini ve ardından yaşam boyu öğrenmeye kadar devam ettiğini belirtmişlerdir. Jarvis (2010: 12) yaşam boyu öğrenmenin hedeflerini bir öğrenme kültürü yaratmak ve sosyoekonomik yenilenme olarak tanımlamıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Eğitimin genel amacının bedenlen ve ruhen sağlıklı, toplumsal yaşama etkin bir şekilde uyum sağlayan bireyler yetiştirmek olduğunu göz önünde bulundurarak (Yeşilyaprak, 2010); her şeyden önce bu hedefe giden öğretmenler; bedenlen sağlıklı, ruhen mutlu ve hayata aktif olarak uyum sağlayan bireyler olmaları ve bunun için tüm yaşamları boyunca öğrenmeleri gerektiği açıktır. Yaşam boyu öğrenme, insanların daha iyi bir yaşam sürmeleri ve kendilerini gerçekleştirmeleri için duyulan ihtiyaçtır. Ancak her insan kendini gerçekleştirme noktasına aynı düzeyde ulaşamaz. Çünkü insanın yaşamı boyunca karşılaştığı bazı sorunlar ve yaşam boyu öğrenme sürecini şekillendiren faktörler vardır. Hem örgün hem de yaygın eğitim sırasında kişinin öğrenme ortamı, öğrenme stilleri, yaşı, öğrenmeye yönelik motivasyon derecesi, üyesi olduğu toplumun kültürel atmosferi ve özellikle rol model olarak öğretmeni yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen etmenler arasında sayılmaktadır (Gününç ve ark., 2012).

Eğitim sisteminin şüphesiz en önemli unsurlarından biri olan öğretmenlerin (Düzgün, 2016) neyi, nasıl öğreteceğini iyi bilmesi, güncel bilgileri takip etmesi, kişisel ve mesleki açıdan sürekli gelişmesi önemlidir (Düzgün, 2016).

Bilgi çağının getirdiği yenilikler nedeniyle artan yaşam boyu öğrenen talebini karşılamak için yaşam boyu öğrenen bir öğretmene olan ihtiyacı göz önünde bulundurarak; öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik eğilimleri hakkında bilgi verme açısından araştırma eksikliği nedeniyle gerekli bir çalışmadır.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterliliklerinin belirlenmesidir.

1.6. Problem Cümlesi

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme düzeyleri nasıldır?

1.7. Alt Problemler

1. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin kişisel gelişim ile ilgili görüşleri nasıldır?
3. Kişisel gelişimin öğretmenin yeterliliği üzerindeki etkisinin tespitine yönelik görüşleri nasıldır?
4. Kişisel gelişimin yanında hangi becerilerin olması gerektiğine yönelik görüşleri nasıldır?
5. Kişisel gelişimlerin tamamlanması için yapılan çalışmalar nedir?
6. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin yeterlilikleri ve öğrenciler üzerindeki çalışmaları nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Araştırma modeli, derinlemesine görüşme, açık uçlu sorular ve ayrıntılı cevaplar başta olmak üzere çalışılan konunun tüm boyutlarını kapsayan ve yüz yüze iletişim yoluyla veri toplamaya olanak sağlayan bir bilgilendirme tekniğidir. Diğer kişinin duyguları, bilgileri, deneyimleri ve gözlemleri görüşmeler yoluyla elde edilir. Görüşme, sosyal bilimlerin tüm araştırma alanları başta olmak üzere gazetecilik, hukuk, iş dünyası, tıp gibi birçok alanda profesyonel bir yöntem veya yardımcı program olarak kullanılmaktadır (Best ve Kahn, 2017).

Bu çalışmada, İstanbul ilinde Maltepe ve Pendik ilçelerinde görev yapan 10 öğretmen üzerinde mülakat uygulaması yapılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu İstanbul ili Maltepe ve Pendik ilçelerindeki görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. 10 öğretmen üzerinde yapılan mülakatta cinsiyet dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	f	%	f	%
Kadın	2	20	10	100
Erkek	8	80		

Tablo 1 incelendiğinde 2 kadın katılımcı, 8 erkek katılımcı olmak üzere toplam 10 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada pandemi ve uzaktan eğitim süreci devam ettiğinden hazırlanan görüşme formları internet aracılığıyla katılımcılara ulaşılarak veriler elde edilmiştir. Mülakat soruları oluşturulurken soruların net olmasına, ayrıntılı bilgi alabilecek nitelikte ve açık uçlu olmasına dikkat edilmiştir.

2.4. Veri Toplama Süreci

Veriler Google Form üzerinden toplanmıştır.

2.5. Veri Analizi

Mülakat sorularının uygulandığı katılımcıların görüşlerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Görüşme formlarının analizinde konuyu en iyi şekilde yansıtacak sözcük ve cümle kullanımına dikkat edilmiştir.

Yapılan olan görüşmeler sözel olarak değerlendirilecek ve bulgular bölümüne aktarılmıştır. Katılımcılar K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10 olarak kodlanmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri aşağıdaki gibidir:

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Atama Branşı	Yaşam Boyu Öğrenmeye Yönelik Hizmet içi Eğitim Alma Durumu
K1	Erkek	16-20 yıl	Okul Öncesi Öğretmeni	Hayır
K2	Kadın	11-15 yıl	Sınıf Öğretmeni	Evet
K3	Kadın	6-10 yıl	Okul Öncesi Öğretmeni	Hayır
K4	Kadın	11-15 yıl	Okul Öncesi Öğretmeni	Hayır
K5	Kadın	11-15 yıl	Okul Öncesi Öğretmeni	Evet
K6	Kadın	6-10 yıl	Okul Öncesi Öğretmeni	Evet
K7	Erkek	0-5 yıl	Türkçe Öğretmeni	Evet
K8	Kadın	16-20 yıl	Sınıf Öğretmeni	Hayır
K9	Kadın	16-20 yıl	Sınıf Öğretmeni	Hayır
K10	Kadın	21 yıl ve üzeri	Matematik Öğretmeni	Evet
Toplam		10	10	10

Tablo 2’de görüldüğü gibi 8 kadın katılımcı, 2 erkek katılımcı araştırmaya dahil

olmuştur. Katılımcıların mesleki kıdemlerine bakıldığında 1 katılımcı 0-5 yıl, 2 katılımcı 6-10 yıl, 3 katılımcı 11-15 yıl, 3 katılımcı 16-20 yıl, 1 katılımcı ise 21 yıl ve üzerinde mesleki kıdeme sahiptir. Katılımcıların 3 tanesi sınıf öğretmeni, 5 tanesi okul öncesi öğretmeni, 1 tanesi matematik öğretmeni, 1 tanesi ise Türkçe öğretmenidir. Öğretmenlere yaşam boyu öğrenmeye yönelik hizmet içi eğitim alma durumları sorulduğunda 5 tanesi evet, 5 tanesi hayır yanıtını vermiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin sorulduğu bu soruya ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemine ait ilk sorulan soru öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin çağrışımları ve bu konuda kendilerini ne kadar yeterli bulduklarına yönelik soruya verilen yanıtlar aşağıdaki gibidir. Öğretmenlerin görüşleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşleri

Görüşler	Öğretmen (f)
Yaşamın sonuna kadar öğrenmek olarak görenler	9
Yaşam boyu öğrenme kavramına mesafeli duranlar	1
Toplam	10

Tablo 3 değerlendirildiğinde öğretmenlerin 9 tanesi öğrenmenin yaşam boyu devam edecek bir süreç olduğunu ifade etmişlerdir. 1 katılımcı ise (K5) yaşam boyu öğrenme kavramını tehlikeli bulduğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Doğumdan ölüme kadar öğrenme sürecinin devam etmesini hatırlatır. Kendimi yeterli görüyorum.” (K1),

“Yaş ve mekân sınırlaması olmaksızın yürütülen eğitim-öğretim çalışması.” (K3),

“Yaşam boyu öğrenmenin tehlikeli bir kelime olduğunu düşünüyorum. Çünkü bir meslek sahibi olmak ve bunu devam ettirebilmek için sürekli insanın bir şeylerin peşinde koşması gerektiğini çağırıştırıyor.” (K5),

“Bireyin hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliği. Kendimi yaşam boyu öğrenme bakımından yeterli görüyorum.” (K7),

Genel anlamda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin yeterli olduğu görülmektedir. İkinci alt probleme ilişkin veriler Tablo 3’te yer almaktadır.

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Kişisel gelişim ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinin alındığı soruya ilişkin verilen yanıtlar Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Kişisel Gelişim ile İlgili Görüşleri

Görüşler	Öğretmen (f)
İlgi ve ihtiyaç olduğuna ilişkin görüşler	2
Kişilerin çabalarına yönelik görüşler	8
Toplam	10

Tablo 4 incelendiğinde 2 katılımcı kişilerin kendi ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik çabaların kişisel gelişimi tanımladığını ifade etmişlerdir. 8 katılımcı ise kişisel gelişimin günümüze uyarlanmış teknolojik gelişmeler (K10), bireysel marka oluşturmak anlamına geldiğini (K8) ifade etmişlerdir.

Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Kişinin ihtiyaç duyduğu alanlarda kendini geliştirmesi olur.” (K1),

“Kişinin kendini her yönden tanıması için harcadığı çaba ya da dışarıdan aldığı destek.” (K3).

“Bireyin farklı alanlarda gelişimine katkı sağlayacak becerileri kazanması.” (K9).

Sonuç olarak öğretmenler kişisel gelişimi farklı açılardan yorumlamışlardır ancak genel anlamda kişilerin farklı anlamlarda kendilerini geliştirme çabası olarak açıklamışlardır.

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Kişisel gelişimin öğretmenin yeterliliği üzerindeki etkisinin sorulduğu soruya ilişkin verilen yanıtlar Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5. Kişisel Gelişimin Öğretmenin Yeterliliği Üzerindeki Etkisinin Tespitine Yönelik Görüşler

Görüşler	Öğretmen (f)
Çok büyük öneme sahip olduğuna ilişkin görüşler	10
Toplamz	10

Öğretmenlerin tamamı kişisel gelişimin öğretmenlik mesleği üzerinde son derece büyük öneme sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Öğretmen kendini ne kadar geliştirip, bilgisini pratiğe dökebilirse bununla doğru orantılı olarak verim de yükselir.” (K3).

“Son derece önemlidir.” (K4).

“Çok önemli olduğunu düşünüyorum, bir öğretmen kendini geliştirirse iyi öğretmen olur.” (K5).

“Çok önemli olduğunu düşünüyorum, bir öğretmen kendini geliştirirse iyi öğretmen olur.” (K8).

Görüldüğü gibi öğretmenlerin tamamı kişisel gelişimin önemini açıkça ifade etmişlerdir.

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Kişisel gelişim ile beraber olması gereken becerilerin sorulduğu verilen yanıtlar Tablo 6’te gösterilmektedir.

Tablo 6. Kişisel Gelişimin Yanında Hangi Becerilerin Olması Gerektiğine Yönelik Görüşler

Görüşler	Öğretmen (f)
Öncelikle temel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik görüşler	2
Hobiler, anlama, bilişsel ve duyuşsal beceriler, teknoloji kullanımına ilişkin görüşler	8
Toplam	10

Kişisel gelişimin yanında hangi becerilerin olması gerektiğine dair sorulan soruya iki katılımcı öncelikle temel fizyolojik ihtiyaçların karşılanması gerektiği yanıtını verirken (K4, K6) diğer katılımcılar mesleki gelişim (K1), hobiler, fiziksel ve zihinsel beceriler (K2) gibi yanıtları vermişlerdir. Katılımcıların verdikleri yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Okuma, alanla ilgili araştırma yapma ve pratiğe dökebilme.” (K3),

“Temel ihtiyaçların karşılanmış olması gereklidir. Kişisel olarak bireylerin önce iç görü sahibi olmaları gerekmektedir.” (K4),

“Bilişsel, duyuşsal, davranışsal, mesleki alanlardaki becerilerin kazanılması kişisel gelişime katkı sağlayacaktır.” (K9)

3.5. Beşinci probleme ilişkin bulgular

Katılımcılara kişisel gelişimlerini tamamlamaları için hangi çalışmalarını yaptıklarının sorulduğu soruya verilen yanıtlar Tablo 7’da gösterilmektedir.

Tablo 7. Kişisel Gelişimlerin Tamamlanması İçin Yapılan Çalışmalar

Görüşler	Öğretmen (f)
Akademik çalışmaların yapıldığına ilişkin görüşler	7
Meditasyon, kitap okuma gibi faaliyetlere ilişkin görüşler	3
Toplam	10

Kişisel gelişimlerin tamamlanması için hangi faaliyetlerin yapıldığına dair sorulan soruya katılımcıların 7 tanesi daha çok akademik çalışmalar, alanla alakalı kaynak okumaları yaptıklarını ifade ederken 3 katılımcı ise (K4, K7, K10) meditasyon, kitap okuma gibi faaliyetler yaptıklarını açıklamışlardır.

“Seminerlere eğitimlere atölye çalışmalarına katılıyorum.” (K1),

“Panel sempozyum vb etkinliklere katılmak.”(K2),

“Kendi kişisel şifa sürecimi yönetmeye çalışıyorum.” (K4),

“Doktora yapıyorum. Coursera dan Yale üniversitesinin derslerini alıyorum. YouTube dan kişisel gelişim veya karşılaştığım sorunlarla ilgili profesyonel yardım alıyorum, kitap okuyorum. Aynı işi yaptığım insanları gözlemliyorum. Kişisel hedef oluşturup ulaşmaya çalışıyorum.” (K5)

3.6. Altıncı probleme ilişkin bulgular

Katılımcılara yaşam boyu öğrenmeye ilişkin öğretmenlerin yeterlilik düzeyleri ve öğrencileri daha aktif kılmak yaptıkları uygulamaların sorulduğu soruya verilen yanıtlar Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Yeterlilikleri ve Öğrenciler Üzerindeki Çalışmaları

Görüşler	Öğretmen (f)
Yaşam boyu öğrenme yönünden yeterli olduğuna ilişkin görüşler	10
Toplam	10

Öğretmenlerin tamamı yaşam boyu yönünden kendilerini yeterli görmektedirler. Aynı zamanda öğretmenler kendilerini oldukça önemli rol model olarak gördüklerini, kendilerini geliştirmek için gerekenleri yaptıklarını ifade etmişlerdir.

“Kendimi yeterli görüyorum.” (K1),

“Özgüven sahibi olmaları bu konuda çok önemli. Bunun için de başarılı oldukları konularda övgüde bulunup yetersiz oldukları durumları bağımsızlık kazandıracak şekilde

desteklemek gerekli. Özgüven olduğu zaman araştırma isteği, heves, merak, sorgulama, düşüncelerini dile getirme vb de olacaktır.” (K3),

“Alanımla ilgili sürekli araştırma yaparım, öğrettiğim konuları nasıl daha iyi öğretebilirim diye düşünürüm, meslektaşlarımdan faydalı olduğunu düşündüğüm tecrübelerinden faydalanırım.” (K6)

“Öğrencilerin gelişimine katkı sağlayabilecek etkinlikler yapmaya çalışıyorum. Alanımla ilgili kendimi yeterli görüyorum.” (K9),

“Öğrenme sürecinde teoride kalmamak adına kesinlikle eyleme geçilmeli ve öğrenciler geziler, deney, araştırma ve oyun süreçlerine aktif olarak katılmalıdır. Bir öğretmen kendini elbette geliştirmeli ancak okullarda materyal açısından daha donanımlı hale getirilmelidir.” (K10).

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Hızlı değişim, yeniliğin ve bilginin yaygınlaştığı bir ortamda eğitimin en önemli hedeflerinden biri yaşam boyu öğrenmedir. Alanınızdaki gelişmelerden haberdar olmak için bilgi ve becerilerinizi sürekli geliştirmeye hazır olmanız gerekir. Bilgi patlaması ve bu alanlardaki teknolojik gelişmeler nedeniyle özellikle tıp, hukuk, işletme, mühendislik ve bilgi teknolojileri alanlarında sürekli öğrenme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Bu hızlı değişimin beraberinde getirdiği çarpıcı gelişmeler hem eğitime hem de eğitimin zaman ve mekân şartlarına farklı anlamlar yüklemiştir. Teknolojideki gelişmeler, eğitimi her yerde uygulanabilir hale getirmiştir. Eğitim bilinen mekândan (klasik okulun duvarları) çıkarılmıştır. İnsanların sürekli yeniliği, eğitim alanında modern araştırmaların ana kavramlarından biri olan “yaşam boyu öğrenme” kavramının gelişmesine yol açmıştır.

Böylece çağdaş insan, yalnızca örgün ve yaygın eğitim kurumları ve bu kurumların yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olarak sunduğu etkinlikler aracılığıyla değişiklikleri anında algılayabilecek, hak ve yükümlülüklerini yerine getirebilecek ve bilgiyi kullanabilecektir. Yani bireyin kendini sürekli eğitmesi, değiştirmesi ve yenilemesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla yaşam boyu öğrenme, kendini sürekli yenileme, hayatta var olma, zamanı yakalama ve zamanın üstesinden gelme arzusudur. Gelişime açıklık ve öğrenme arzusu, onların 21. yüzyılın becerilerini öğrenmelerini ve kullanmalarını da sağlayacaktır.

Yapılan birçok çalışmada da BİT kullanımının yaşam boyu öğrenmede başarılı olma ve yaşam boyu öğrenmeye katılım göstermede oldukça etkili olduğuna değinilmiştir (Dowling ve ark, 2003; Günüş ve ark, 2012; Tan ve Morris 2006).

Çalışmada 10 öğretmen üzerinde mülakat uygulaması yapılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmenin önemini yeterince iyi anladıkları ve kendilerini geliştirmek için çabaladıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğretmenler kendilerini yaşam boyu öğrenme konusunda yeterli bulduklarını da ifade etmişlerdir.

Günüş ve ark, (2012) yaş, ekonomi ve politika, motivasyon, rol model olarak öğretmen, eğlenerek öğrenme, kültürel yapı, okuryazarlık, tutum, beceriler, BİT ve deneyimin yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörlerden bazıları olduğunu belirtmiştir. Bir başka deyişle, bireyin kendi öğrenmesinin sorumluluğu alması ve yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi için teknolojiye erişim ve kullanımından, öğrenmeye yönelik istekli ve bilinçli olmasına kadar birçok faktörün etkili olduğuna değinilmiştir (Günüş ark, 2012).

4.1. Öneriler

Yaşam boyu öğrenme konusu özellikle son yıllarda önemi giderek artan konular içinde yer almaktadır. Yapılan çalışmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlilikleri tespit edilmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda öğrenciler de çalışma grubuna dahil edilebilir.

Bu araştırma 2021-2022 eğitim öğretim döneminde İstanbul'da görev yapmakta olan öğretmenlere uygulanmıştır. Farklı illerde bulunan öğretmenlere uygulayarak benzer çalışmalar yürütülebilir.

Öğretmenlere daha sık yaşam boyu öğrenme eğitimleri verilebilir.

Yapılan çalışmada kadınlar ağırlıklı olduğu için bundan sonraki çalışmalarda erkeklerin daha fazla görüşleri alınabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.
- Best, J. W., & Kahn, J. K. (2017). Eğitimde araştırma yöntemleri (O. Köksal, Çev.Ed.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Chapman, J. Aspin, D. (1997). *Schools as Centres of Lifelong Learning for All*, Second International Handbook of Lifelong Learning.
- Diker, C. Yelkin, Demirel, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120
- Dowling, D., Dowling, S., Dowling, C., Fisser, P., Grabowska, A., Hezemans, M., Kendall, M., Mihnev, P., Ritzen, M. Syslo, M. M. & Weert, T. J. V. (2003). Lifelong learning in the digital age (Focus Group Report). *IFIP International Federation for Information Processing*, 1-49.

- DPT-Devlet Planlama Teşkilatı (2001). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı "Hayat Boyu Eğitim Veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara.
- Düzgün, O. (2016). *Ortaokulda Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Mutluluk Düzeyleri İle Sınıf Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişki*. (Yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Ersoy, A. Yılmaz, B. (2009). Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 23(4), 803-834.
- Faure, E. (1972). *Learning To Be: The World Of Education Today And Tomorrow*. Unesco.
- Göksan, T. Uzundurukan, S. Keskin, S. (2009). *Yaşam Boyu Öğrenme Ve Avrupa Birliği’nin Yaşam Boyu Öğrenme Programları*. 1. İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu, 143-151, Ankara.
- Gününc, S. Odabaşı F. H. Kuzu, A. (2012). Yaşam Boyu Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309 -325.
- Jarvis, P. (2010) *Adult Education And Lifelong Learning: Theory And Practice*. Routledge
- Karataş, A. (2013). *Yaygın Eğitimde Bilgisayar Eğitimine Devam Eden Kursiyerlerin Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi*, (Yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kıran, İ. (2008). *Yaşam Boyu Eğitimin Sağlanmasında Halk Eğitimi Merkezlerinin Değerlendirilmesi: Yüreğir Halk Eğitimi Merkezi Örneği* (Yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB-Millî Eğitim Bakanlığı (2009). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi*, Ankara.
- MEB-Millî Eğitim Bakanlığı (2014). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı*, Ankara.
- Nuissl, E. Przybylska, E. (2016). Lifelong Learning History and the Present State of the Politically-Educational Concept. *Studia Paedagogica Ignatiana*, 19(4), 33-48.
- Tan, C. L. & Morris, J. S. (2006). Undergraduate college students, laptop computers, and lifelong learning. *The Journal of General Education*, 54(4), 316-338.
- Tanır, M. (2006). *Türkiye’de Halk Eğitim Hizmetlerinin Yönetimi Ve Halk Eğitim Merkezlerinin Etkililiği Üzerine Alan Araştırması*, (Yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, C. (2006). *Bazı AB Ülkelerindeki Halk Eğitim Ve Mesleki Eğitim Uygulamaları Ve Ülkemizin Halk Eğitim Ve Mesleki Eğitim Uygulamaları Açısından AB’ye Uyumlaştırılması*, (Doktora tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2010). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, Z. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenmeye Yönelik Yeterlik Algıları ve Görüşleri*, (Yüksek lisans tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.